

pisatelj slovenskih lastninsko in založniško pravico njih spisov. Z ozirom na ta sklep občnega zbora je predlagal prof. Levec dné 24. oktobra l. 1885. v „Matičnem“ odboru, naj „Matica“ vpraša prof. Stritarja, če bi ji hotel prodati spise svoje. Gospod prof. Stritar je odgovoril, da je voljan „Matici“ prodati svoje pesmi, povesti, dramatične slike in razprave. Vseh teh spisov bi bilo 107 tiskovnih pol. Cena, katero je izborni g. pisatelj zahteval za izvrstne spise svoje, bila je silno skromna; kajti tiskovna pola bi ne bila stala niti toliko ne, kolikor „Matica“ daje nagrade najslabšim izvirnim spisom in je le nekoliko presežala nagrado, katero „Matica“ plačuje prevodom. Po daljšem obravnavanju je „Matičin“ odbor dné 17. marcija t. l. sklenil z 8 zoper 6 glasov, da „Matica“ ne kupi Stritarjevih spisov — kakor se je poudarjalo — zlasti zaradi „čudnega duhá“ ne, ki veje po Stritarjevih spisih. Za nakup so glasovali samó gg. odborniki Levec, Pleteršnik, Róbič, Stegnar, Šuman in Vilhar.

Ako vzamemo v poštev priznano visoko vrednost in izbornost Stritarjevih spisov; ako pomislimo, da bi bila „Matica“ ž njimi vsaj za pet let založena z najizvrstnejšim leposlovnim gradivom; ako uvažimo, da si mnogo matičnjakov v društvenih spisih želi tudi zabavnih, a ne samih suhoparnih znanstvenih razprav; ako napósled konstatujemo, da se „Matica“ takrat, ko je izdaval Koseskega zbrane spise, ni kar nič ozirala na prečudni — deloma naravnost nemoralni duh Koseskega spisov: tedaj moramo pač živo obžalovati ta sklep „Matičinega“ odbora. S takim postopanjem „Matičin“ odbor posvetno inteligencijo slovensko naravnost od sebe pehá ter kaže, da duh, ki vlada njegovo delovanje, pač ni spiritus, qui vivificat, ampak — spiritus, qui mortificat.

„Kres.“ Prvi letošnji zvezek tega znanstvenega časopisa se je začel razpošiljati s 1. dném marcija. List ima to vsebino: 1. Iz zapuščine pesnika S. Jenka. — A. Črtice iz S. Jenkovega dnevnika. Objavil I. Jenko. 2. Doneski k zgodovini devetega stoletja. I. Črtice o Zadrugah, županijah in grofijah. II. Solnograški nadškof Arnon. III. Missi regii (pregledniki ali poslanci kraljevi). IV. Oglejski patrijarh Pavlin drugi. Dr. Fr. Kos. — 3. Imenopis konjiške nadfare (Gonobitz). I. Krajevna imena. Dr. M. Napotnik. — 4. Ivan Manel, Manlius ali Mandele, prvi tiskar na Kranjskem. L. Žvab. — 5. Nestorjevi Vlahi. D. Trstenjak. — 6. Kako se pripravlja rastlinam podstava. M. Cilenšek. — 7. Balon „La France“. Dr. J. Klemenčič. — 8. O najstarejši dobi indijskega slovstva. Dr. K. Glaser. — 9. Legende o Martina Kohemskega v slovenskem prevodu. Dr. J. Sket. — 10. do zdaj neznan rokopis najstarejšega štajerskega književnika Jožefa Hasla. Dr. J. Pajek. — 11. Poročilo o hrvatski književnosti. J. Steklasa. — 12. Slovstvene drobnosti. — Prvi zvezek obseza šest pol. Za vse leto veljá list 3 gld, za pol leta 1 gld. 50 kr. Naročnina se pošlje tiskarni „družbe sv. Mohorja“ v Celovec. Nam list do tega trenutka še ni došel v roke, a uverjeni smo, sodeči po imenih zgoraj navedenih pisateljev, da je vsebina njegova izborna. Velikokrat se je že pri nas poudarjalo živa potreba strogo znanstvenega glasila. Zdaj imamo tako glasilo, imamo tudi pisateljev za raznovrstne znanstvene stroke na izbor, in samó od razumništva našega je zavisno, da „Kres“ najde tudi toliko materijalne podpore, da bode mogel izhajati. Dolžnost naša je, da mu prispemo na pomoč in da pomagamo tako osnovati list, ki bode jasno spričevalo, koliko zmoremo Slovenci tudi na znanstvenem polji.

Slovenski listič iz leta 1611. Pregleduje akte ljubljanskega mestnega arhiva naletel sem samó na jedno slovensko listino, pisano z nemškimi črkami. Bržkone si jo je dal preložiti iz nemščine birič, ki je z bobnom razglašal magistratova

razglasila po mestu. Zunaj na hrbtu ima listič napis: „Die Stadt soll publicieren“. Razglasilo samó pa se glasi: „Pasluschaite inu resumete eden drugimo panete, khakor nas Suetle Först pusti khlizat, de vsakhateri khupez ali khateri händi pella od vsakhateriga Taura Blaga Se wode khakesno Blagu hoze stemu Peruimo Ausschlegkho Inu Zollo noue Nakhlade more dati sest khreuzerion teiste wode na tech pastaulenech khraion Syemale Ausschlegarie inu Zollnarie. Na tu wode Vedel vsakhateri Se Pakhorn Skhasati Inu se Pred Sekodo Varouati. Le ta Je Fürstau Suetliste Vola Inu Sapuuid, khakhor vse le tu Fuerstau General (to se pravi: Generalpatent, dostavek pis.) khateri more vsakhateri, khateri sna Podpolnoma vrati, teistu Ihe (= je, dostavek pis.). Pod Khamaunam (Kamaun zvala se je Tranča, dostavek pis.) nabit. Natu wode vedel Vsakhateri Se Pakhoren Skhazati Inu se Pred Sekhoda Varouati. Per Vellikhi Fuerstaue Suetluste straffnigi na Blagi inu na Siuato.“ (Magistratni akti st. 22.). J. V.

Kopitar. V zadnji t. j. LXXII. knjigi „Rada jugoslavenske akademije znarnosti i umjetnosti“ podal nam je g. prof. Armin Pavić na str. 127—202 precéj obširen in točno sestavljen životopis Gjura Daničiča (umrl 17. nov. l. 1882.). Opozorujemo na ta spis, ki se sicer proti koncu ne drži iste stopinje visokosti kakor v začetku, vse, ki se zanimajo za Vukovo in Daničičevo velevažno delovanje in postanek književnega jezika Hrvatov in Srbov. Veseli nas, da se tukaj tudi od hrvaške strani pravično ocenjajo Kopitarjeve velike zasluge in posebno drago nam je, da se je ravno g. Pavić vspel do tako krepke obrambe kakor jo beremo na str. 149. in 150. proti sumnjam Rusa Kulakovskega, da so „vo vlijanič Kopitara na Vuka dējstvovali političeskija ili ultramontanskija pobuždenija rčenago bibliotekarja pri dvornoj biblioteki apostoličeskago Imperatora“. Zmerom narasta gradivo, ki nas uči, kako krivično se je sodil od vrstnikov in potomcev ta „Mefisto“, avstrijski „hofrat“ in „hofslavist“ i. t. d., s kakeršnimi imeni se dandanes večkrat njegov še večji učenec pita (prim. poročilo o „kratkem slovarji“). Bil bi že čas, da nam kdo vstvari po vseh virih popolno in kritično podobo našega toliko napadanega rojaka, ki je tako neizmerno nadkriljeval vse nasprotnike svoje. Najprej pa prosimo g. Miklošiča, naj nam vendar izdá za tisek že davno pripravljeni drugi del Kopitarjevih „Kleinere Schriften“, ki bodo govorile tudi jasno dovolj.

Dr. M. Murko.

Hrvaška književnost je izgubila jako marljivega delavca; umrl je namreč v Spletu v svojem 35. letu Fra Ivan Despot, jeden najboljših sedanjih hrvaških pisateljev v Dalmaciji. Ta izguba je tem občutljivejša zdaj, ko nam politika pojemlje premnogo močij na književnem polju hrvaškem. To nam jasno priča zadnje četrtletje, ki se nikakor ne more ponášati z obilnimi literarnimi plodovi. Izvzemši razne časopise in „Matičine“ knjige, o katerih smo že poročali, oglašiti nam je danes „Seoske bajke i bajalice“, crtice N. Tordinca. Pisatelj je novinec, ki mnogo obeta, kajti v teh črticah je pokazal lepega darú za risanje narodnih tipov iz kmetskega življenja, katero dobro opazuje in resnično opisuje. Druga lepa knjiga je „Drevna priča“, roman od J. Kraszewskega, ki je v Gostiševem prevodu ponatisnena iz „Pozora“. Leposlovnega berila so nam prinesli tudi razni koledarji, od katerih so najimenitnejši „Danica“ svetojeronimskega društva, „Zvonimir“, in „Dragoljub“. Omeniti nam je, da so hrvaški koledarji ozaljšani z mnogimi času primernimi podobami, kar pri slovenskem koledarji „družbe sv. Mohorja“ še vedno pogrešamo. Razven omenjenih zagrebških koledarjev so prišli nekateri tudi po drugih mestih na svetlo, ki so bolj lokalnega značaja in imajo le malo lite-